

Clypevs Theologiæ Thomisticæ

Continens Tractatus de Beatitudine, de Actibus humanis, eorumque Moralitate; de Virtutibus ac Donis, de Vitiis ac Peccatis, & de Legibus, nec-non Dissertationem Theologicam de Probabilitate

Gonet, Jean-Baptiste

Parisiis, 1669

§. V. Alia Vvendrochij argumenta solvuntur

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77355)

in electione veritatem, cum non eligat, sed rejiciat id quod ipsi videtur conformius aut vicinius veritati, ut supra art. 2. s. 2. ponderatum est. s. V.

Alia Wendrochij argumenta solvuntur.

268. **P**OST QUAM Wendrochius Scripturæ & SS. Patrum testimoniis dogma illud, quo asserit nullam opinionem probabilem falsam excusare à peccato, et si ejus falsitas invincibiliter ignoretur, probare conatus est, Theologicis argumentis illud nititur suadere sect. 2. s. 3. ubi primò sic arguit. Sine gratia nullum opus bonum fieri potest: Sed nunquam gratia est sine cognitione veritatis, & nunquam veritas cum opinione probabili falsa: Igitur ex opinione probabili falsa nullum opus bonum fieri potest.

269. Deinde sic ratiocinatur: Peccatum, juxta D. Augustinum & S. Thomam, est factum, dictum, concupitum contra legem æternam: Sed opus factum ex opinione probabili falsa, ab æterna lege diffidet: Igitur tale opus peccatum est. Unde Augustinus serm. 44. de diversis cap. 6. ait quod nisi homo secundum justitiam regulam direxerit actus suos, in errorem iniquitatis impingit; & D. Thomas 2. 2. qu. 19. art. 4. docet bonitatem voluntatis pendere ex lege æterna. Ex quo sequitur voluntatem, cum æterna lege pugnantem, bonam non esse, ac proinde pravam esse.

270. Tertio arguit ex verbis illis Apostoli ad Roman. 14. Quod non est ex fide, peccatum est, quod de vera & Christiana fide D. Augustinus & S. Bernardus intelligunt; aut si de conscientia accipiantur, ut vult S. Thomas, certe de conscientia intelligendum est quam dirigit fides, ut idem significat: unde cum opus procedens ex opinione probabili falsa, non sit ex fide, nec ab ea dirigatur, peccatum est.

271. Denique objicit: Si opinio probabili falsa, ratione ignorantie invincibilis, à peccato excusaret, sequeretur quod merè opinantium melior esset conditio, quam eorum qui veritatem cognoscunt; illi enim excusarentur à peccato, non verò isti: Sed hoc videtur absurdum: Ergo & illud.

272. Hæc sunt præcipua Wendrochij fundamenta, quæ si quid probant, ostendunt non solum non licere sequi opinionem probabilem, sed nec probabiliorem, imò nec probabilissimam; cum contingere possit, ut supra dicebamus, quod opinio probabilissima sit falsa, & legi æternæ contraria; unde hæc argumenta contra ipsum militant, & ab eo solvenda sunt: cum ille sect. 4. s. 1. expressè doceat, è duabus opinionibus contrariis licere amplecti probabiliorem: videat ergo quomodo tela projecta in ipsum projicientem redeant. Hoc premisso:

273. Ad primum argumentum respondeo negando Majorem, & Minorem: utraque enim propositio falsa est, & à communi Theologorum sensu aliena. In primis falsum est, sine gratia nullum opus bonum fieri posse: licet enim sine illa non possit fieri ullum opus bonum bonitate supernaturali, & meritoria vitæ æternæ, potest tamen sine illa elici opus bonum bonitate morali naturali, seu opus honestum & rationi consonum, v. g. colere parentes, subvenire egenis, diligere amicos &c. ut expressè docet S. Thomas qu. 24. de verit. art. 14. ubi querit, Num liberum arbitrium possit in bonum sine gratia? Et respondet, Quod nulla res agit ultra suam speciem: sed secundum exigentiam suæ speciei, unaquaque res agere potest, cum nulla res propria actione destinatur. Est autem duplex

Tom. I. I.

A bonum; quoddam quod est nature humane proportionatum; quoddam verò quod excedit humane nature facultatem: puta iste actus, qui est dare elemosynam, est bonum proportionatum viribus humanis, secundum quod ex quadam naturali dilectione vel benignitate homo ad hoc movetur, excedit autem humane nature facultatem, secundum quod homo ad hoc inducitur ex charitate, quæ mentem hominis Deo unit. Ad hoc ergo bonum, quod est supra naturam humanam, constat liberum arbitrium non posse sine gratia: quia per hujusmodi bonum homo vitam æternam meretur; constat autem quod sine gratia homo mereri non potest. Illud autem bonum, quod est nature humane proportionatum, potest homo per liberum arbitrium explere. De quo plura contra Bajum & Jansenium dicemus in tractatu de gratia. *Disp. 1. art. 3.*

B Similiter falsum est quod addit Wendrochius, nempe gratiam nunquam esse sine cognitione veritatis, & ardore charitatis: cum enim ignorantia inculpata & invincibilis juris saltem positivi excuset à peccato, ut ipse fatetur sect. 3. s. 7. stare potest cum gratia habituali & sanctificante, quæ solum per peccatum expellitur. Similiter etiam dari potest gratia actualis sine charitatis ardore, ut patet in attritione concepta ex metu gehennæ; illa enim procedit à gratia auxiliante, & justificationem præveniente, sive ut loquitur Tridentinum, à Spiritu Sancto nondum inhabitante animam, sed eam mouente ac disponente ad justificationem in sacramento obtinendam: unde perperam Adversarius falsum illud dogma Tridentino affigit. Malè etiam usurpat illud quod Ecclesia de Spiritu Sancto canit: Sine tuo numine nihil est in homine, nihil est innoxium: sensus enim est hominem sine auxilio Spiritus Sancti, vel generali, vel speciali, vel ordinis naturalis, vel supernaturalis, nullum opus bonum & honestum posse efficere, nec ullam veritatem etiam naturalem agnoscere; non verò per hoc significatur, hominem indigere gratiâ sanctificante, vel speciali ac supernaturali Spiritus Sancti auxilio, ad opera bona & honesta ordinis naturalis elicienda, & veritates naturales cognoscendas. Unde D. Thomas 1. 2. qu. 109. art. 1. ad 1. exponens hæc verba Apostoli 1. ad Corinth. 12. Nemo potest dicere Dominus Iesus, nisi in Spiritu Sancto, & ista Ambrosij, Omne verum à quocunque dicitur, à Spiritu Sancto est; sic ait: Dicendum quod omne verum à quocunque dicitur, est à Spiritu Sancto, sicut ab infundente naturale lumen, & movente ad intelligendum & loquendum veritatem; non autem sicut ab inhabitante per gratiam gratum facientem, vel sicut largiente aliquod habituale donum nature superadditum: Sed hoc solum est in quibusdam veris cognoscendis & loquendis, & maxime in illis quæ pertinent ad fidem, de quibus Apostolus loquebatur. Et super caput 15. Ioan. lect. 1. exponens verba illa Christi, sine me nihil potestis facere, subdit: Opera nostra aut sunt virtute nature, aut ex gratia divina: si virtute nature, cum omnes motus nature sint ab ipso Verbo Dei, nulla natura ad aliquid faciendum moveri potest sine ipso: si verò virtute gratia, cum ipse sit author gratia, manifestum est quod nullum opus meritorium sine ipso fieri potest.

C Ad secundum respondeo, quod quando à D. Augustino peccatum definitur factum, dictum, vel concupitum contra legem æternam, hoc intelligendum est de lege æterna, ut intimata & participata à dictamine rationis, quod est proxima regula actuum humanorum, & quedam æternæ

275. **R** e ij

legis impressio, participatio, & denuntiatio, ut docet S. Thomas 1. 2. qu. 19. art. 4. Unde quando lex aeterna per cognitionem intellectus, seu dictamen rationis homini non intimatur, sed invincibiliter & inculpabiliter ignoratur, seu quando nullum est dictamen rationis actum prohibens, quamvis legi aeternae contrarius sit, non est peccatum formaliter, sed duntaxat materialiter; ut patet in exemplo supra adducto de Patriarcha Jacob, qui non peccavit, cum primo accessit ad Liam, putans esse Rachelem: quia licet ille actus materialiter sumptus, esset difformis legi aeternae, prohibenti accedere ad non suam, non tamen formaliter, defectu cognitionis & dictaminis rationis, ei intimantis & significantis illam non esse suam uxorem. Similiter si quis invincibiliter existimans non esse illicitum mentiri ad tribuendam elemosynam, mentiatur, vel furetur, non peccat; quia nullum habet dictamen rationis huiusmodi actus prohibens, ut dicunt Salmanticenses in tract. de peccatis disp. 7. dubio 1. num. 5. & alij Theologi communiter docent, asserentes de ratione omnis peccati esse, ut sit contra dictamen rationis, quae est proxima regula actuum humanorum, & idcirco esse peccatum, quia est contra tale dictamen, in quo *tanquam in naturali iudicatorio* jus naturale continetur, ut loquitur S. Thomas 1. 2. qu. 71. art. 6. ad 4. Unde quando loco in objectione citato docet *bonitatem voluntatis pendere à lege aeterna*, hoc intelligendum est de lege aeterna, ut per divinam revelationem, aut dictamen naturale rationis nobis intimata, sicut patet ex solut. ad 3. ubi sic ait: *Licet lex aeterna sit nobis ignota secundum quod est in mente divina: innotescit tamen nobis, vel per rationem naturalem, quae ab ea derivatur ut propria ejus imago, vel per aliqualem revelationem superadditam.* Similiter cum Augustinus ait: *Nisi homo secundum iustitiam regulam direxerit actus suos, in errorem iniquitatis impingit*, hoc debet intelligi de iustitia regula, ut per dictamen naturale rationis, aut per lumen supernaturale divinae revelationis, nobis manifestata & intimata: nam si talis intimatio & manifestatio desit, ut contingit in his qui ignorantiam invincibili juris naturalis aut positivi laborant, nulla committitur iniustitia vel iniquitas; quia tunc nulla est legis naturalis aut positivae obligatio; ut enim lex aliqua obliget, prius intimari seu denuntiari debet, ut ex D. Thoma supra ostendimus.

276. Ad tertium respondeo, quod quando Apostolus ait, *Omne quod non est ex fide, peccatum est, sed non ex fide debet sumi non solum negativè, sed etiam contrariè, ita ut sit sensus, id quod non est ex fide, sed ex infidelitate, peccatum est, ut exponit S. Thomas ibidem lect. 3. in fine, ubi haec scribit: Cum dicitur opus omne, quod non est ex fide, peccatum est, sic est intelligendum: Omne quod est contra fidem, vel contra conscientiam, peccatum est, etsi ex genere suo bonum videatur; puta si paganus ad honorem suorum Deorum virginitatem servet, vel elemosynam det, hoc ipso peccat. Unde ibidem subditur: Quia omnis infideliter vivens, vel agens, vehementer peccat, ut notat idem S. Doctor 2. 2. qu. 10. art. 4. ad 1. ubi eodem modo intelligit & interpretatur haec verba Apostoli.*

277. Ad quartum nego sequelam, nempe quod si opinio probabilis falsa, ratione ignorantiae invincibilis à peccato excusaret, merè opinantium, imò & ignorantium melior esset conditio, quam eorum qui veritatem cognoscunt: nam si hic discursus vale-

ret, pariter ego dicerem meliorem esse hominis infirmi quam sani conditionem; quia hic tenetur lege jejuniij, à qua ille ratione infirmitatis liberatur. Item melior esset hominis dormientis quam vigilantis conditio, aut ebriij quam temperantis; quia hic in multis peccare potest, quae licet ille admittat, non peccat.

Ex his satis patet quam levia & frivola sint fundamenta Wendrochij, & quam parvo negotio veritatis calor frigentium verborum pruinas liquefecerit, ut loquitur Claudius Mamercus lib. 1. de statu animae cap. 11.

Alia hujus Authoris argumenta solum ostendunt quodcumque probabile non excusare à peccato, nec ad honestandas actiones humanas sufficere: unde non infirmant, sed potius confirmant nostram sententiam, quae licet à prudenti regno, & conscientiae tribunali, omnem probabilitatem non abigat, asserit tamen in rebus dubiis, & opinionum probabilium conflictu, eligi debere probabiliorem sententiam, quae stat pro praecipuo, & relinquendam esse minus probabilem, faventem libertati. Unde veritas Thomistica inter novorum Casuistarum laxitates, & Jansenianorum excessus media stat, & hoc Phœbi praecipuum (dum apud Poëtam, Phaëthonem filium quadrigam suam temerè confcenfurum commonuit) merito servandum agnoscat:

Alius egressus, caelestia signa cremabis.

Inferius terras, MEDIO TUTISSIMVS IBIS.

Certè si hoc medium servaretur, & opinionum probabilitas cum moderamine illo & temperamento ab omnibus reciperetur, morum uniformitas & puritas inter fideles conservaretur facilius; Divina & Ecclesiastica mandata non periclitarentur, brevique tempore (inquit Gravina in suo Cherubim Paradisi) reformaretur mundus, qui ex licentia opinandi in praecipuo ruit, latissimam viam ingrediendo, quae ducit ad perditionem. Unde Julius Clemens Scotus de potestate Pontificis in Societate Iesu, par. 7. folio 365. & Martinez de Prado Tomo 1. Theologiae moralis cap. 15. qu. ultima, pagina 634. referunt quod R. P. Mutius Vitelliscus, Generalis Societatis Jesu, anno 1617. die 4. Januarij litteris datis ad Superiores ejusdem Societatis, inter septem quae impensè illis commendavit, hoc reponit. *Quarto nonnullorum ex Societate sententia (in rebus praesertim ad mores spectantibus) plus nimio libere, non modo periculum est ne ipsam evertant, sed ne etiam Ecclesia Dei universa insignia asserant detrimenta. Omnia itaque studio perficiant, ut qui docent, scribunt, & minime hac regula & norma in delectu sententiarum utantur. TVERI QVIS POTEST, PROBABILIS EST, AVTHORE NON CARET. Verum ad eas sententias accedant, quae tutiores, quae graviorum, majorisque nominis Doctorum suffragiis sunt frequentatae, quae bonis moribus conducunt magis, quae denique pietatem alere, & prodesse queant, non vastare, non perdere. Quoniam verò Constitutiones, Decreta, Regulae probe callent de S. Thoma sequendo, de non provehendis ad cathedras, aut etiam removendis, qui ejusmodi doctrinam parvi facere, aut cordi non habere praesertim si novitatum amantes deprehendantur, qui nulla ratione sunt ferendi; reliquum praeterea mihi nihil est, nisi ut haec ipsa serventur, ut maximi res momenti, quam ardentissime possim urgere. Utinam hujus sapientissimi Generalis consilia & Decreta ad amulum servarentur: brevi reformaretur mundus, qui ex licentia opinandi in praecipuo ruit, latissimam viam ingrediendo, quae ducit ad perditionem.*